

บทที่ 1
บทนำทั่วไปเกี่ยวกับการพูด (Speech)

บทที่ 1

บทนำทั่วไปเกี่ยวกับการพูด (Speech)

Speech หรือการพูด มิได้มีรูปเด่นชัดว่าเป็นวิชาทางด้านศิลปะ (Art) หรือทางด้านวิทยาศาสตร์ (Science) เช่น วิชาดนตรี หรือวิชาชีววิทยา มิใช่ทักษะ (Skill) เช่น ความสามารถในการแต่งเรียงความ หรือการเล่นดนตรี มิใช่แขนงวิชาชีพ เช่น วิชาแพทย์ หรือ วิชากฎหมาย แต่ Speech เป็นทุก ๆ อย่างรวมกัน กล่าวคือเป็นวิชาทางด้านศิลปะ ด้านวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะ วิชาชีพ และเป็นวิชาที่เกี่ยวกับการรับรู้ (knowing) เป็นวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ก็ เพราะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับการเปล่งเสียงออกมา เป็นวิชาทางด้านศิลปะก็เพราะเป็นวิชาที่ต้องทำ (doing) และมีวิธีการพูดเฉพาะบุคคล เป็นวิชาที่จะต้องทั้งเรียนและฝึกฝน (Study and practice) ซึ่งถือว่าเป็นทักษะ ส่วนที่ว่าเป็นเสมือนหนึ่งวิชาชีพ ก็เพราะคนเราทุกคนต้องพูด ต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย ซึ่งอาจนับจากครู นักพากย์ ผู้จัดการทางวิทยุ นักโฆษณา นักปาฐกถา ศาสนาจารย์ พ่อค้า แม่ค้า ฯลฯ ตลอดจนถึงคุณพ่อ - แม่ ที่จะต้องเล่านิทานให้ลูก - หลานฟัง

1. ความสำคัญของการพูด (Speech)

ย่อมเป็นที่รู้จักกันแล้วว่า การพูดนั้น คือการสื่อความหมาย (Communication) ซึ่งกันและกันในสังคม ฉะนั้นการพูด (Speech) จึงมีอิทธิพลและมีความสำคัญในชีวิตประจำวันมาก ซึ่งพอจะยกมาเป็นตัวอย่างได้ ดังต่อไปนี้

1.1 การพูดทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย การพูดนั้นจะประกอบด้วยน้ำเสียง กิริยาท่าทาง ตลอดจนสีหน้าของผู้พูด ฉะนั้นเมื่อเราได้ยินการพูด และเห็นท่าทางประกอบ เราก็จะเข้าใจในเรื่องราวที่พูดได้ง่ายกว่าการอ่านแต่เพียงอย่างเดียว

1.2 การพูดเป็นเครื่องมือของการสมาคม และทำให้เกิดความสำเร็จในชีวิต วาจาเป็นเครื่องแสดงออกถึงความฉลาด อุปนิสัยใจคอของผู้พูด ตลอดจนถึงความมีไมตรีต่อกัน จึงกล่าวได้ว่า การพูดเป็นบันไดขั้นแรกในการสมาคม เป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้กิจการสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์เรื่อง “วิภาพระสมุท” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาธีรราชเจ้า ซึ่งมีอยู่ว่า

“ปากเป็นเอก	เลขเป็นไท	โบราณว่า
หนังสือตรี	มีปัญญา	ไม่เสียหลาย
ถึรู้มาก	ไม่มีปาก	ลำบากตาย
มีอุบาย	พูดไม่เป็น	เห็นป่วยการ
ถึงเป็นครู	รู้วิชา	ปัญญามาก
ไม่รู้จัก	ใช้ปาก	ให้จัดจ้าน
เหมือนเต่าฟัง	นั่งชื่อ	อ้อรำคาญ
วิชาชาญ	มากเปล่า	ไม่เข้าที่ ฯ”

แม้แต่สุนทรภู่ กวีเอกของไทย ก็ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดที่เกี่ยวข้องกับการสมาคม และความสำเร็จในชีวิตไว้ใน “นิราศภูเขาทอง”

“ถึงบางพูดพูดก็เป็นศรีศักดิ์

มีคนรักรสถ้อยอร่อยจิต

แม้้นพูดชั่วตัวตายทำลายมิตร

จะขอบผิดในมนุษย์เพราะพูดจา”

1.3 การพูดก่อให้เกิดความสำเร็จในด้านศาสนา การค้า และการเมือง

ด้านศาสนา ศาสนาเป็นนามธรรม ไม่มีตัวตนและขอบเขต การที่จะให้คนไปเชื่อถือทำตาม จึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก การพูดโน้มน้าวชักจูงให้คนอื่นเกิดความนึกคิด และความเชื่อถือตาม จึงมีผลเหนือกว่าการชักจูงด้วยวิธีอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ จึงมีการอบรมให้พระ นักบวช ศาสนาจารย์ และผู้ทำการเผยแพร่ศาสนา ให้รู้จักพูดโน้มน้าวจิตใจให้คนอยู่ในศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี

ด้านการค้า เป็นความจริงว่าการค้าคือการพูด พ่อค้า แม่ค้า จะขายของได้ก็ด้วยการพูดชักจูงใจคนซื้อ ในสังคมปัจจุบันนี้ การโฆษณาซึ่งเป็นการพูดรูปหนึ่ง ก็เข้ามามีอิทธิพลในการค้า เราจะสังเกตได้ว่าของบางชนิดที่มีคุณภาพไม่สู้จะดีนัก แต่ก็ขายดีกว่าของชนิดเดียวกันแต่มีคุณภาพดี ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการพูดโฆษณานั้นเอง

ด้านการเมือง หลักการเมืองทั่ว ๆ ไป ก็คือการปกครองชนกลุ่มใหญ่นั้นเอง ในการที่จะให้ชนกลุ่มใหญ่ปฏิบัติตามหลักการใดหลักการหนึ่ง ย่อมจะทำได้ยาก การพูดชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจในนโยบาย และหลักการจึงจำเป็นยิ่ง ประเทศต่าง ๆ จะอยู่กันได้อย่างสันติ

ก็เนื่องมาจากการเจรจาทำความเข้าใจกัน สำหรับปัญหาการเมืองที่ลึกซึ้ง ยิ่งยากสลับซับซ้อน ที่จะเป็นชนวนไปสู่สงครามนั้น ก็เนื่องมาจากการพูด เช่น การพูดโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม ตลอด จนการรณรงค์ (campaign) หาเสียงให้พรรคการเมือง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การพูดมีบทบาทและความสำคัญต่อการเมือง ศาสนา การค้า ตลอดจนถึงชีวิตประจำวันของคนเรา ถ้าขาดการพูดแล้ว ก็เท่ากับขาดการสื่อความหมายกับผู้อื่น การพูดจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต จะสังเกตได้ว่าไม่มีอาชีพใดที่จะไม่ใช้การพูด (ยกเว้น นักดำน้ำ หรือนักเป่าปี่)

2. จุดมุ่งหมายของวิชาการพูดหรือวิชาวาทยวิทยา (The Aims of Speech Education)

วิชาการพูดมีจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปดังนี้คือ

2.1 เพื่อฝึกและส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมประชาธิปไตย เพราะสังคมประชาธิปไตยนั้นต้องการความคิดเห็นของสมาชิก หนึ่ง เป็นที่ยอมรับกันว่า การฝึกฝนทางด้านวาทยการนี้สามารถจะเปลี่ยนบุคลิกภาพ (Personality) ของบุคคลให้เข้ากับสภาพของสังคมได้

2.2 เพื่อฝึกและส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี และวิธีพูดที่ดีให้แก่นักศึกษาที่จะออกไปเป็นครู เพราะผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี และจะต้องรู้จักวิธีถ่ายทอดวิชาให้แก่ผู้เรียนด้วยการพูด

2.3 เพื่อฝึกนักศึกษาครูให้มีความสามารถในการนำหลักเกณฑ์ บางส่วนของวิชานี้ไปใช้ในการสอน เช่นฝึกเด็กให้รู้จักวิธีพูดรายงาน, รู้วิธีอ่านที่ถูกต้อง, วิธีอภิปราย, การโต้เถียง ฯลฯ รวมตลอดถึงการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่ดีทั้งปวง

2.4 เพื่อฝึกให้ผู้เรียนเป็นผู้มีวิจรรณญาณที่ดี เป็นผู้ที่รู้จักคิดรู้จักโต้แย้งอย่างมีเหตุผล และรู้จักใช้อำนาจที่มีหลักฐานในการพูด

2.5 เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการพูดที่ดี ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ กัน และเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อความหมายด้วยการพูดกับผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งซึ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

3. ความหมายของคำว่า Speech

คำว่า Speech นั้นแปลได้หลาย ๆ อย่าง เช่น วาทกรรม วาทศิลป์ วาทศาสตร์ การพูด ฯลฯ ความหมายของคำว่า Speech นั้นก็กว้างมาก แต่ก็พอจะย่อได้ว่า Speech คือ พฤติกรรม (behavior) ในการสื่อความหมายของมนุษย์ด้วยการพูด (Oral communication) โดยการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น เสียง, ภาษา, อากัปกิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความรู้, ความคิดเห็น และความรู้สึกจากผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง

4. องค์ประกอบของ Speech

การพูด หรือ Speech นี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสื่อความหมายของคนเรา โดยทั่วไปแล้ว Speech ย่อมจะประกอบขึ้นด้วย

ผู้พูด (Speaker)

สาระหรือเนื้อเรื่องที่พูด (Speech)

ผู้ฟัง (Audience) หรือ (Listener)

เครื่องมือในการสื่อความหมาย (Communication Channel)

ความมุ่งหมายของการพูด หรือผลที่เกิดจากการพูด

4.1 ผู้พูด (Speaker) ผู้พูดเป็นผู้ที่จะต้องแสดงความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึก ข้อคิดเห็น ข้อเท็จจริง ตลอดจนทัศนคติของตนไปสู่ผู้ฟังให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยการรู้จักใช้ภาษา, เสียง, อากัปกิริยา และบุคลิกภาพของตนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกันนั้นผู้พูดจะต้องรู้จักสะสมความคิดอ่านที่มีคุณค่า มีประโยชน์ และรวบรวมตระเตรียมความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เป็นระเบียบ เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ฟังทราบ ผู้ฟังก็จะเข้าใจได้โดยง่าย แจ่มแจ้งและรวดเร็ว

4.2 สาระหรือเนื้อเรื่องที่พูด (The speech) ผู้พูดควรที่จะเลือกเนื้อเรื่องที่ตนถนัดและมีความรู้ในด้านนั้นจริง ๆ และควรจะมีการตระเตรียม, การลำดับ และการดำเนินเรื่องที่ดี และถูกต้องตามกฎเกณฑ์ เช่น มีบทนำ, เนื้อเรื่อง และบทสรุป เป็นต้น

4.3 ผู้ฟัง (Audience) การสื่อความหมายเป็นขบวนการติดต่อทางสังคมที่มีผู้พูดเป็นผู้ให้และผู้ฟังเป็นผู้รับ ผู้พูดจะสื่อความหมายได้ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น เมื่อผู้พูดรู้จักผู้ฟัง ดังนั้นผู้พูดควรจะเรียนรู้ผู้ฟังของตนด้วยว่าเป็นใคร มีการศึกษาและสถานะทางสังคม (Social status) ระดับใด นั่นก็คือการรู้จักวิเคราะห์ผู้ฟังนั่นเอง

4.4 **เครื่องมือในการสื่อความหมาย (Communication Channel)** เครื่องมือในที่นี้ หมายถึงสิ่งที่ช่วยถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้พูดไปให้คนฟัง เช่น เสียง, สีหน้า, อากัป-กริยา ท่าทาง และอาจรวมไปถึงโสตทัศนอุปกรณ์อื่น ๆ อีกด้วย

4.5 **ความมุ่งหมาย หรือผลที่เกิดจากการพูด** การพูดทุกชนิดจะต้องมีจุดมุ่งหมายหรือผลเกิดขึ้น ผลของการพูดนั้นจะตรงตามความมุ่งหมายของผู้พูดหรือไม่นั้น ดูได้จากการแสดงออก (response) ของผู้ฟัง ผู้ฟังอาจจะแสดงออกด้วยการผงกศีรษะ, ประบมือ, หัวเราะ, ยิ้ม ฯลฯ ขกยกตัวอย่างในกรณีเช่นนี้แก่นักศึกษาคครูว่า ถ้าเราอธิบายเกี่ยวกับเรื่องกิริยาอดีตกาลสมบูรณ์ (Past Perfect Tense) ให้เด็กนักเรียน เราจะดูผลของการพูดของเราว่า ตรงความมุ่งหมายหรือไม่จากสีหน้าของนักเรียน ถ้านักเรียนก้มหน้า, หน่าย, คิ้วขมวด ฯลฯ ก็แสดงว่า ไม่เข้าใจ ผลของการพูดของเราก็จะไม่ตรงกับความมุ่งหมายที่ได้ตั้งเอาไว้

นักจิตวิทยาได้ทำการศึกษา และสรุปผลได้ว่าการที่บุคคลจะแสดงออก (response) ก็ต่อเมื่อมีการเร้า (stimulate) ฉะนั้นผู้พูดจึงเป็นผู้เร้าให้ผู้ฟังตอบสนองด้วยการแสดงออก เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายที่ผู้พูดต้องการนั่นเอง

5. สิ่งเร้าในวิชาการพูด (Speech)

ในวิชาการพูด มีสิ่งเร้าที่สำคัญอยู่ 3 สิ่ง คือ

5.1 **ตัวผู้พูด** สิ่งเร้าที่เกิดจากผู้พูด คือสิ่งที่ผู้ฟังได้ยินและได้เห็น เช่น น้ำเสียง, เรื่องที่นำมาพูด, การแต่งกาย, ท่าทาง, การเคลื่อนไหว และบุคลิกภาพของผู้พูด

5.2 **ผู้ฟัง** ผู้ฟังเป็นผู้มีอิทธิพลต่อผู้พูดมาก ถ้าผู้ฟังมีทัศนคติที่ดีต่อผู้พูด ต่อเรื่องที่ตนฟัง และมีความสนใจ ตั้งใจฟังแล้วยอมทำให้การฟังมีผลดี จึงนับได้ว่า ผู้ฟังนั้นเป็นสิ่งเร้าของตนเอง

5.3 **สิ่งแวดล้อม** สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีและที่ตึงเกินไปย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพูด ทำให้ผลของการพูดไม่ตรงตามความมุ่งหมาย ยกตัวอย่างเช่น การพูดในห้องที่มีเสียงรบกวน ร้อน อบอ้าว มียุงชุม ฯลฯ ผู้ฟังย่อมไม่มีสมาธิในการฟัง แต่ถ้าพูดในห้องที่มีอากาศเย็นสบาย มีที่นั่งที่สบาย ผู้ฟังก็จะหลับ ดังนั้น ถ้าสิ่งแวดล้อมไม่อำนวยแล้ว ถึงผู้พูดจะพูดดี แต่ผลที่ได้จากการพูดจะไม่ดี การพูดนั้นก็จะไม่ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

แบบฝึกหัดบทที่ 1

จงแนะนำตัวของท่านเองต่อผู้ฟัง

(ใช้เวลา : 1 นาที)

ข้อแนะนำ :

บอกชื่อ ภูมิลำเนา สถานที่ศึกษาเดิม คณะที่กำลังศึกษาอยู่
